

u Švajcarskoj tj. ne postoji opšta podela za celu državu kao kod nas.

Numerisanje parcela je po listovima tj. na jednom listu ide od 1 do n, na narednom listu opet od 1 do i tako dalje redom.

Pri tome, putevi, bez obzira da li su državni, provincijski ili opštinski, ne dobijaju nikakve brojeve a tako isto ni vode.

Reprodukcija planova se vrši putem privatnih preduzeća i kod toga se desimetarska mreža štampa zelenim tušem a ostali detalj crnim. Docnije se rukom bojadišu zgrade crveno, putevi žuto, reke plavo. Kod održavanja nove se linije izvlače crnim tušem-poništavajući stare a novi brojevi parcela crvenim tušem — uzimajući uvek poslednji broj parcele na listu

Nakraju napominjem da se za merenja raznih dužina obično primenjuju naročiti štapovi od trske dužine 3 m. na kojima je obeležena desimetarska podela.

(Nastaviće se)

Будимир Живанчевић,
кат. геоматар

INSTRUMENTUM METALE

Ова исправа која се односи на обнову општинске границе, јесте дело једног геометра. Старост исправе 104 године. Овај технички рад, претсављен је записником, чију ћемо садржину нешто доцније видети. Исправа јесте незапажена јединка богате збирке старих катастарских планова и елабората, који су добили своје одговарајуће место у Музеју Матице Српске у Новом Саду. Сви ти стари планови и елаборати претстављају богату збирку историјске грађе, која је неисцрпни извор за стварање историје катастра, за употпуњавање историје насеља у Војводини, за доказ и поткрепљење добијених података о култури, напретку и кретању нашег живља широм панонске низије. Богата збирка ових планова и елабората, ништа мање неће бити корисна, за доказ, којом је брзиним и интензивношћу рађено на мађаризацији нашег живља у Војводини, као што ће корисно послужити и многим другим испитивањима, која се могу ослонити на ову обилну историјску грађу.

Није искључено да се наметне питање: зар је могуће да технички рад послужи и другом а не само својој намени? Место одговора, наводим, да је овај записник писан на латинском језику. Ово је већ доказ да је латински језик у том времену био службени језик тога краја и да га је морао знати и геометар. Да у том времену латински језик није био само језик цркве, језик класичног образовања и науке, језик судства, него да је био и језик државне управе, доказ нам је — поред многих званичних натписа на старим катастарским плановима — и ова исправа чија је садржина латинска.

У тексту ове исправе има и других доказа, које не износим, остављајући да историчари и други интелектуалци обиђу катастарско одељење Музеја Матице српске и да се позабаве са старим катастарским плановима и елаборатима, који ће им несумњиво дати неочекивано плодне податке. А мени остаје, да се осврнем на техничку — и то чисто геометарску — страну овога записника, чији је оригинални текст следећи:

INSTRUMENTUM METALE *

Babatovo dicto, inter Possesionem Districtualem Tarrash, et Ellemér sito, perhibente hic sub ./' advoluta Delincatione Geometrica, necesariis Cumulis Metalibus olim provisus; subsequē tamen, ob continuas Exundationes Tybücanas ablutis Cumulis Metalibus, signis Terrena harum Possessionum hor loco distinguentibus Carentis — proin in Obsequium ordium — Inclyto Regio Cameralis Admaonis ad = 18 July 832. H^o 6346 novis Comulis metalibus provideri debentis; et quidem:

1° Comulus metalis sub H^o 23^{tis} in Reambulationis Plano Per Dnum Cameralem Mapationis Geometram Petz anno 1794. Confecto, Herr von Kihs vocitatus, a Ripa Tybisci 20 et a vicino Cumulo 100 orgüs distans, in alveum Tybüci incidit, in cujus locum per suprasertos ab utraque Conterminante Ita Inrüdictione ex minos, novus Cumulus Metalis a Tybici Ripa 10 orgüs remotus, retenta antiqua versus orientem Directione, erectus explitit

2° Cumulo metali sub H^o 24° in Reambulationis Plano Procopp Dungyin nuncupato, per Eluviüm Tybici aque abluto, hac arcasione a novo supra § 1° attacto Cumulo, in Distantio 114 orgiarum in eadem antiqua sua Directione novus Cumulus metalis similiter erectus est, atque.

* У слободном преводу значи: „Записник омеђивања“, иначе букивално значење јесте: Исправа за означивање границе.

3to Cumulus metalis sub H^o 25° Kaja Dobity unitatus in jede Colliculi vinearum Ellemérensiū Babatovo nuncupati, sen in Ripa arundineti dignostibilis, in distantíá a procedenti 24° H^o 136 orgiarum Currentium aque renovatus expliit.

Proterea olū adhuc 5° sub Litteri a, b, c, d, e, minores Cumuli Metales, secundum Cursum Colliculi vinearum Babatovaensium, medio abscinarum et ordinarum Linearum eruti, Limes infra productas vineas discernentes, cum in Plano Reambulationis proexistant, mutuo Confensu erecti sunt, taliterque protensa ab uno Ellemernsi Incola Kosta Dimitrovits illegaliter in Terrenum Terrasiense vinea ad suos timites, juxta hos Cumulos retrusa est, distant autem hi Cumuli a se invicem; et quidem: Cumulus a. 25. b. 30. c. 19. d. 22. et denique e. 37, orgūs Currentibus, quod ex supra provocata Delineatione relate etiam ad abseittas et ordinatas lineas uberius patet. —

Promissorum itaque in legalem probam prosens Instrumentum metale mutua Conterenatarum vicinarum partuim subscriptione provisum, et munitum, Confectum est. — Anno 1833. die 31^a augs.

A. Szekulin,
fiscalis

Daniel Trifunacz
Senator

(M. П.)

Alexander Izailovich
ordfiscalis

(M. П.)

Ed. Walbsgrüns
Dom. geometr (M. П.)

Coran Nobis

(M. П.)

Pavo Markov

Asym Szubotin
Judice.

(M. П.) Judex.

Laza Maleshev

Gynka Tolmats

Pera Topalov

Lazar Milin

Juraty

Juraty

Vasza Sztepanov

Urosh Milin

Nikola Davidovats

Canerius

Laza Mihajlov

Leontia Vutsetis

Jova Topalov

Andria Ludosky

Mija Sztanity

Tadija Szegedinatz

Mathea Mijatov

Bozsa Krztin

Nikola Kovats
 Szima Mihajlov
 Jefta Czukitz
 Inia Seniores
 per Ph. Rakits, notarius

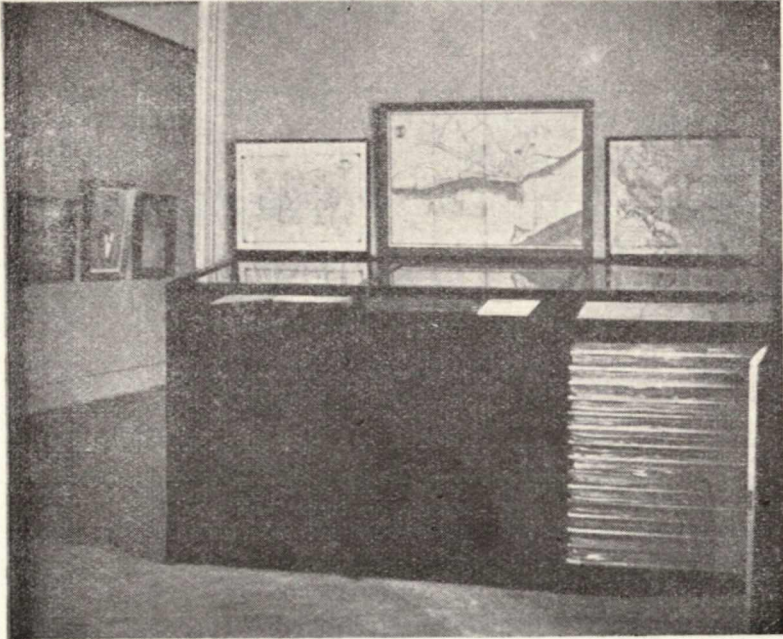
Vasza Doszsanity
 Coszta Osztoity
 Axentia Zsivkov
 Gila Mijatov
 Glisha Ostoity
 Urosh Jovanov
 Seniores
 per Steph: Telletsky
 Jur. Notarium.

Овај записник припада катастарској општини Бобатово, а односи се на обнову граничних белега према општинама Тарашу и Елимиру. Састављач записника, позива се на план који је сачињен на основу премера и у коме су означене граничне белеге. Недостатак овога записника и јесте у томе да нема тога прилога, али несмета да из њега самога ипак дођемо до корисних појединости. Из текста се види да је до ове обнове дошло, пошто је граница на овим деловима остала без белега, услед сталних поплава од реке Тисе. Обнови гранични белега приступљено је, да би се удовољило краљевској дворској опомени од 18 јула 1832 год. бр. 6346.

Све уништене белеге обновљене су служећи се планом који је реамбулиран у год. 1794 од геометра Пеца званог Herr von Kihls. Од интереса је напоменути да овај реамбулирани план свакако припада премеру 1762 год. када су сви атари општина овога краја мерени. Овај премер вршен је у циљу колонизације немачког елемента. Код овога првога премера, вршен је детаљан опис општинске границе и белегама даван број (ово нам посведочавају многи планови који се налазе у Музеју). Код извесних белега и поред броја даван јој је назив по власнику на чијем је поседу белега постављена. Из овога записника видимо и то: Белега бр. 24 назива се још и по имену Прокопија Дунђиног, а следећа по имену Каје Добић.

Поред ових појединости, за нас је од интереса напоменути ове две чињенице: прво да је опис општинске границе морао бити пропраћен и инструменталним премером — за оно време добре тачности (георетским столом) — и друго: да је записник био званична исправа којој је се свико имао покоравати.

Да је премер границе обављен, не само да нам сведоче мере (удаљености) наведене за отстојање белега једне од друге, него се из текста види, да је обновом ових белега установљено да је становник општине Елимирске Коста Димитров извршио узурпацију и са својим виноградом на званом месту (брежуљку) „роботовски виногради“ ушао у атар општине Тараша. Да план није био или боље речено: да раније премер

Један кутак катастарског одељења Музеја Матице Српске, са витрином у којој се чувају стара документа.

границе није извршен неби се ни ова узурпација (заузеће) констатовала. Да је записник био истински исправа, која се морала поштовати, потврда је то: да ова узурпација није призната него је узурпат враћен са својим границама на првобитно место тј. на место како су то план и записник показивали.

За разлику од данашњег описа општинске границе можемо навести, да су онда опису и премеру границе били поред геометра и претставника општина присутни и власници поред чијих парцела граница пролази. Ово нам сведоче и много-

бројни потписi vlasnika koji su bili prisutni i kod ove obnove beluga, kao što se za raniји opis види и из самога текста.

Поткрепљење да је записник имао силу закона, могу нам посведочити и многи утиснути црвени воскани печати, који су и данас на њему добро сачувани. Државни геометар имао је свој печат, који је стављао на сваки план и докуменат сачињен од њега. И на овој исправи геометар Едуард Валбсгрин ставио је свој печат.

Овај записник написан је на оновременој писаћој хартији, зелене боје, величине $0,15 \times 0,41$ m.

Inž. Milan P. Dražić

docent Univerziteta u Beogradu

ŠTAMPANJE TOPOGRAFSKOG ZNAKA ZA MEDANIKE

Topografski znak za kamenu medjnu belegu je po katastarskom pravilniku kvadrat čija je strana 1,5 mm

Kod izrade planova, kad je omedjavanje izvršeno tačno po katastarskom pravilniku, pretsvavlja crtanje rukom ovih znakova prilično veliki posao a kad crtači nisu vični i vrlo neugledan.

Radi racionalizacije samog rada a i za postizanje većeg estetskog izgleda planova dao sam da se konstruiše jedan „štambilj“ za žtampanje znakova za medjanike. On se sastoji iz igle za postavljanje na ubod i navlake, koja se na dnu završava kvadratom za otisak znaka. Spiralno pero izbacuje iglu posle svakog izvršenog otiska, tj kad se naprava digne sa plana.

Jastuk za štambilj treba premazati štamparskom bojom, crnom ili crvenom prema potrebi, a za svako štampanje treba uzeti boju sa jastuka. Gustinu boje treba podesiti probanjem. Boje se rastvaraju terpentinom ili benzolom. Pošto se za rastvaranje upotrebljavaju male količine terpentina, nema opasnosti da će se izmastiti crtež. Razume se da je potrebno prethodno neko vreme pažljivo vežbati.

Ne treba crtež brisati odmah posle štampanja znakova, već ostaviti dan dva da se boja dobro osuši.

Sledeće pokušaje pravićemo sa znakom za trigonometrijsku tačku.

